
Elurikkuse majanduslik väärtus. Tingliku hindamise meetodi rakendamine Eestis

Aija Kosk

Tallinn 19.05.2015

Millest juttu tuleb?

- Seos väliskulu ja ökosüsteemiteenuste majandusliku väärtuse vahel;
- Ülevaade kolme, tingliku hindamise meetodiga, elurikkuse hindamise tulemustest;
- Tingliku hindamise meetodi rakendamisega seotud probleemid.

- Avalik hüve on kaup ja/või teenus, mille puhul on raske selle kasutajate ringist kõrvaldada mittemaksjaid ja kasu ei kahane lisatarbijate lisandumise korral;
- Avalikud hüved on näiteks **ökosüsteemi kaubad ja teenused**, e.
- **ökosüsteemiteenused**, on ökosüsteemide poolt pakutavad kaubad ja teenused, mis **rahuldavad inimeste vajadusi** otseselt või kaudselt.

Väliskulu definitsioon

- Avalike hüvede ületarbimisega kolmandatele osapooltele tekitatud ja mittekompenseeritud negatiivne kõrvalefekt on väliskulu;
- Väliskulu e. saamata jäänud tulu leidmiseks arvutatakse avaliku hüve majanduslik väärtus;
- Väliskulu väärtuse mõõtmine baseerub inimeste eelistuste uuringutel – **maksevalmiduse uuringutel.**

Väliskulu e. saamata jäänud tulu leidmise meetodikad

- Maksevalmiduse kõvera otsesel leidmise põhinevad uuringud:
  - Turuhinna meetod;
  - **Tingliku hindamise meetod.**
- Maksevalmiduse kõvera kaudsel leidmise põhinevad uuringud:
  - Hedonilise hinna meetod;
  - Reisikulu meetod;
  - Kulupõhised meetodid.

Tingliku hindamise meetod

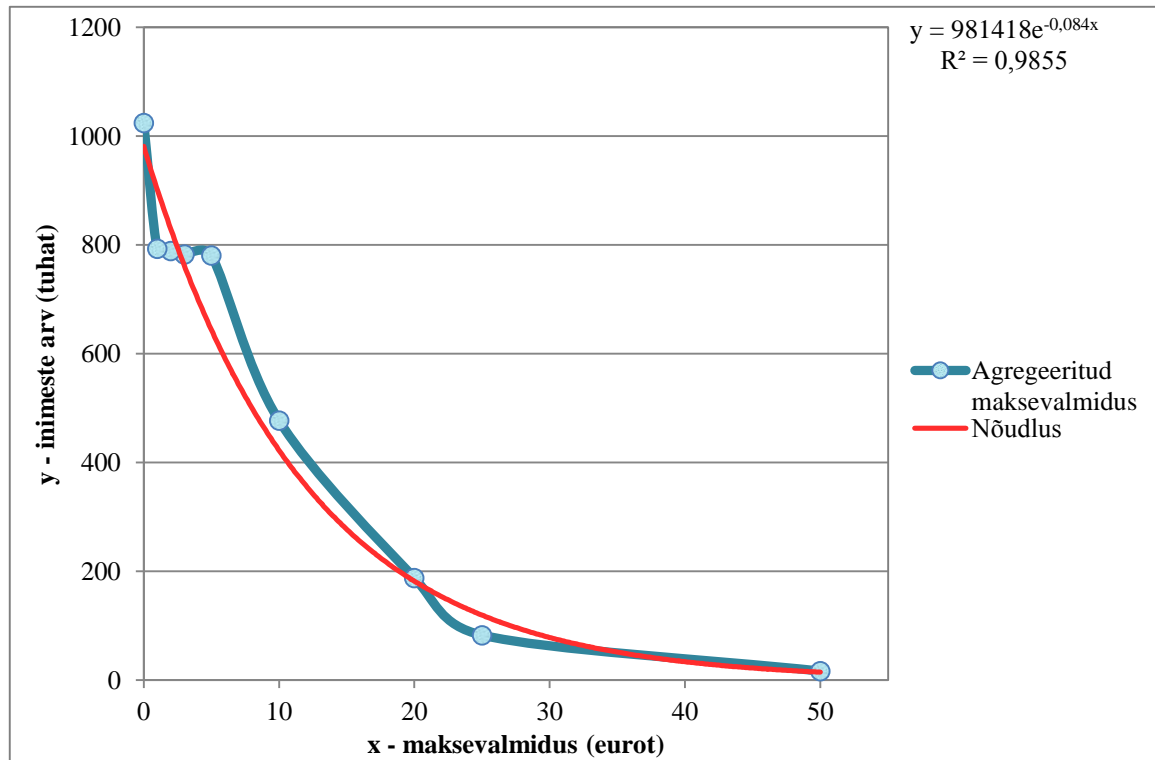

- Avaliku hüve majandusliku väärtuse leidmiseks küsitakse inimeste käest nende maksevalmidust või kompensatsioonivalmidust;
  - Koostatakse hüpoteetiline turg ja määrata raha kogumise viis;
  - Määratakse populatsioon ja valim;
  - Koostatakse küsitlusankeet ja viiakse läbi küsitlus;
  - Tulemuste analüüs;
  - Meetodi rakendamise hindamine.

Tingliku hindamise meetodi andmeanalüüs

Populatsioon – Eesti maksevõimeline
elanikkond – 1 024 581

Tunnus	Summa (eurot)
Minimaalne maksevalmidus	0
Maksimaalne maksevalmidus	50
Keskmine maksevalmidus	8,8
Kogumaksevalmidus	9016318,1

$$WTP = 981418e^{-0,084x}$$

$$WTP \cong \frac{981418}{0,084} \cong 11683547,6$$

Elurikkuse majandusliku väärtuse leidmise uuringud

- Kuresoo raba ökosüsteemiteenused ja nende majandusliku väärtuse hindamine (2013)
- Lahemaa rahvuspargi ökosüsteemiteenused (2013)
- Vanade loodusmetsade ökosüsteemi teenuste majandusliku väärtuse hindamine Järvselja põlismetsa näitel (2014)

Elurikkuse majanduslik väärtus

(2013 – 2014)

Objekt	Populatsioon	Valimi suurus	Vastanute keskmine maksevalmidus (€)	Maksevalmidus (euro)	R ²
Kuresoo raba	695 900	524	34	46 163 333	0,45
Lahemaa RP mets	1 024 581	496	8,8	11 683 548	0,98
Järvelja põlismets	1 024 300	522	8,7	8 247 001	0,96

Tingliku hindamise meetod

- Avaliku hüve majandusliku väärtuse leidmiseks küsitakse inimeste käest nende maksevalmidust või kompensatsioonivalmidust;
  - Koostatakse hüpoteetiline situatsioon ja määrata raha kogumise viis;
  - Määratakse populatsioon ja valim;
  - Koostatakse küsitlusankeet ja viiakse läbi küsitlus;
  - Tulemuste analüüs;
  - **Meetodi rakendamise hindamine.**

Vastaja mõjutamine küsitluse koostamise ja läbiviimisega

- Meetod eeldab, et ankeetküsitluses olev kirjeldus on piisav, et inimesed suudaksid ennast kujutada reaalselt turul;
- Vastajaid mõjutab ankeedis:
  - kirjeldatud stsenaarium,
  - lisatud pildid,
  - küsimuste sõnastus,
  - rahakogumise viis,
  - maksevalmiduse küsimise viis.
- Intervjueeriija mõjutab vastuseid oma hoiakutega;
- Valimi moodustamise metoodika mõjutab vastuseid.

Hüpoteetiline turg

- Järvselja kaitseala on juba 90 aastat hallanud avalik-õiguslik sihtasutus Järvselja Õppe- ja Katsemetskond. Paraku pole keerulistes majandustingimustes enam võimalik sihtasutust riigi eelarvest toetada. ... Juhul kui kaitseala müüakse eraomandisse, siis tõenäoliselt suureneb metsaraie, väheneb kaitseala ja põlismetsa liigirikkus ning lõpeb põlismetsa looduslik areng.

Pildid mõjutavad vastuseid

Pildid mõjutavad vastuseid

Küsimuste sõnastus mõjutab vastuseid

- Käesoleva küsitlusega soovime teada, kui palju Te oleksite ühe aasta jooksul valmis annetama sihtasutusele Järvelja Õppe- ja Katsemetskond, et kaitseala koos oma mitmekesiste kooslustega säiliks.
- Kui palju oleksite valmis sihtasutusele Järvelja Õppe- ja Katsemetskond aastas maksma, et kaitseala säiliks.

Raha kogumise viis

- Üks hüpoteetiline võimalus Järvelja looduskaitseala säilitamiseks oleks vabatahtlike annetuste kogumine sihtasutusele Järvelja Õppe- ja Katsemetskond.
- Üks hüpoteetiline võimalus Järvelja looduskaitseala säilitamiseks oleks maksude tõstmine.

Makstava summa küsimise viis

- 0 €
- 5 €
- 10 €
- 20 €
- 25 €
- 50 €
- Muu summa .....
- Missuguse summa oleksite valmis maksma, nimetage .....

Valimi moodustamise metoodika

Objekt	Populatsioon	Valim	Valimi keskmine maksevalmidus (€)	Populatsiooni maksevalmidus (euro)
Kuresoo raba	695 900	526	8,8 (34)	11 948 634 (46 163 333)
Lahemaa RP mets	1 024 581	496	8,8	11 683 548
Järvelja põlismets	1 024 300	522	8,7	8 247 001

Tulemuste mõjutamine vastuste analüüsil

- Populatsiooni suuruse valik;
- Kuidas käituda 0-vastustega? Kas need on protestivastuse?
- Kuidas käituda eristuvalt kõrgete maksevalmiduse vastustega? Kas need on protestivastuse?

Populatsiooni valik

Objekt	Populatsioon	Valim	Valimi keskmine maksevalmidus (€)	Populatsiooni maksevalmidus (euro)
Kuresoo raba	695 900	526	34	46 163 333
Lahemaa RP mets	695 900 (1 024 581)	496	8,8	7 935 836 (11 683 548)
Järvelja põlismets	695 900 (1 024 300)	522	8,7	5 601 624 (8 247 001)

0-vastused on välja jäetud

Objekt	Populatsioon	Valim	Valimi keskmine maksevalmidus (€)	Populatsiooni maksevalmidus (euro)
Kuresoo raba	695 900	455 (526)	39 (34)	47 309 666 (46 163 333)

**Vastused 6000€, 2000€ ja 1000€
on välja jäetud**

Objekt	Populatsioon	Valim	Valimi keskmine maksevalmidus (€)	Populatsiooni maksevalmidus (euro)
Kuresoo raba	695 900	522 (526)	15 (34)	16 520 345 (46 163 333)

- Avalike hüvede väärtuse uuringud tuleb teha metoodikat järgides ja väga vastutustundlikult;
- Kõige olulisem peatükk aruandes on „**Meetodi rakendamise hindamine**“
- Avalike hüvede majanduslik väärtus näitab ainult inimeste maksevalmidust oma heaolu muutumise seisukohalt, see ei näita ökosüsteemi iseväärtust, mis on mõõdetamatu.

Mida saadud tulemustega võib teha

- võtta arvesse ühiskonna väärtusi;
- maksimeerida keskkonna tulu kulutatud rahaühiku kohta;
- seada olulisuse järjekorda kaitse- ja taastamisprojekte;
- otsustada ja õigustada **riigi raha kasutamist** looduse kaitseks, säilitamiseks või taastamiseks.

Jõudu!